

- 76 Ἄλλοι κτυποῦν τὴν σμιλκκιά, τὸ δρὺ γκρεμίζουσι ἄλλοι
 Ποῦ μὲ τὰ χιόνια ἐπάλαψε καὶ τὴν ἀνεμοζάλη.
 Μέσσω 'ς τοῦ κέδρου τὸν κορμὸν τ' ἄγριο πριόνι τρίζει,
 Καὶ δένδρα γλυκοθώρητα κ' εὐωδιασμένα σχίζει.
 Γρυκοῦν τοὺς κτύπους, τ' ἄρματτα, 'ς τὸ δάτος φωλισμένα
 Τ' ἄγρια θέρια καὶ τὰ πούλια, καὶ φεύγουσι τρομασμένα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Σ. ΚΟΝΤΟΥ

ΜΙΚΡΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑΙ ΔΙΑΤΡΙΒΑΙ

§. 2.

Σαποῦνι σαπώριον σάπων (sapo, sapon).

Σαπώριον-σαποῦνι, ὡς κωδώριον-κουδοῦνι, βωθώριον-βουθοῦνι, κτλ.

Τὸ καινῶς λεγόμενον σαποῦνι ἐκφέρεται μετὰ τοῦ Ν ὑπὸ τοῦ Πτωχοπροδρομοῦ γράφοντος ἀζητῶ σαποῦνιν νὰ λουστῶ (Β', 147), ὡς καὶ χρυσάφιν καὶ ψωμίον καὶ τυρίον καὶ ἄλλα πολλά. Εἶνε δ' ὁ τύπος οὗτος παλαιότερος σχηματισθεὶς ἐκ τοῦ εἰς ΙΟΝ λήγοντος κατὰ συγκατῆν τοῦ Ο, περὶ ᾧ πολλὰ μέλλομεν ἐν ἄλλῳ τόπῳ νὰ γράψωμεν.

Εἰς τὸ χωρίον τοῦ Πτωχοπροδρομοῦ ἐπαιήσατο ὁ Κορκῆς τὴν ἐπομένην παρατήρησιν: «Σαποῦνιν.» Σαποῦνιον ἀπὸ τοῦ Σαπώριον (sapon) ὑποκοριστικὸν τοῦ Σάπων. Καὶ ἡ λέξις καὶ ἡ εὐρεσις τοῦ Σάπωνος, ἀναφέρεται εἰς τοὺς παλαιούς Γάλλους (Αἰάκτ. Τόμ. Α', σελ. 249).

Ὅτι ὁ σάπων ἦτο εὖρημα τῶν Γάλλων διδάσκει σαφέστερα ὁ Πλίνιος λέγων XXVIII, 51 «Prodest et sapo; Gallorum hoc inventum rutilandis capillis; fit ex sebo et cinere, optumus e fagino et caprineo, duobus modis, spissus ac liquidus, uterque apud Germanos maiore in usu viris quam feminis». Πρβ. καὶ Ἀρεταίων σελ. 275 Ἑρμερ. «τῶν Κελτῶν, οἳ νῦν καλεῖνται Γάλλοι, τὰς νιτρώδεις σφαίρας τὰς ποιητάς, ᾗσι βύπτουσι τὰς οὐθόνας, σάπων ἐπίκληται». Ἐν τοῖς τοῦ Φιλουμένου παρ' Ὀρειβάσιω Τόμ. Δ', σελ. 78 ἀναγινώσκεται «τῷ Γερμανικῷ σμήγματι, καλεῖται δὲ σάπων», εἰς δὲ φέρεται σχόλιον σελ. 530 «Τῷ Γερμανικῷ σμήγματι: Ὅτι ὁ σάπων καὶ Γερμανικὸν σμήγμα καλεῖται».

Τῆς λέξεως σάπων Κελτικῆς πιθανῶς οὐσης ἕκαστ' ἡμῶν παραδείγματα παρέχει ὁ Γαληνός. Τόμ. Ι', σελ. 569 «ἔστι δὲ δῆκος καὶ ὁ σάπων ὀνομαζόμενος ἐν τοῖς μάλιστα βύπτειν θυμαμένοις». Τόμ. ΙΒ', σελ. 586 «σάπωνος λίτραν μίαν» καὶ «σάπωνι διεῖς τεύτλου χυλῷ χρῆσον τὰ κατὰ τὸν οὐρανίσκον καὶ τὸν λίονα τοῦ στόματος». σελ. 589 «σάπωνος λίτρας ἕξ». σελ.

826 «σάπωνος Γαλλικοῦ δραχμὰς τέσσαρες». σελ. 827 «σάπωνος Γαλλικοῦ λίτρην μίαν» καὶ «ἔφε σάπωνα καὶ ἀρμονιακόνον. Πρβ. καὶ Τόμ. ΙΔ', σελ. 352 αὐτὰν δὲ ἐξηρανθῆ, σάπωνι ἀπόσμηχε» καὶ σελ. 465 «σάπωνα Γαλλικόν εἰς ἔριον ἐνδύσπε κτέ.».

Ἀπαιντᾶ δὲ καὶ παρὰ Παύλῳ τῷ Αἰγινήτῃ σελ. 108 Βρ. «σάπωνος Γαλλικοῦ ἢ κοινού» καὶ παρ' Ἀλεξάνδρῳ τῷ Τραλλιανῷ σελ. 2 «μὴ δὲ σάπωνι ἢ νίτρῳ σμηγέσθωσαν τὴν κεφαλὴν» καὶ παρ' Ἀετίῳ σελ. 150 «σάπων, ὃ ἐχρήσατο Πελαγία Πατρικία πρὸς τὸ λαμπρύναι τὸ πρόσωπον» καὶ «σάπωνος Γαλλικοῦ» καὶ ἐν τοῖς εἰς Λουκιανὸν Σχολίοις σελ. 145 «ῥύματα τὸν σάπωνα ἢ καὶ τὸ νίτρον».

Εὐρίσκεται δὲ καὶ ἐπίθετον σαπωναρικός καὶ ὄνομα σαπωνιστής. Παύλ. Αἰγινήτ. σελ. 108 «στικτῇ κοίτῃ ἢ σαπωναρικῇ». Κωνστ. Παρφυρογ. Τόμ. Α', σελ. 578 «καὶ οἱ σαπωνισταὶ τοῦ βεστικρίου» καὶ «οἱ δὲ σαπωνισταὶ βεστικρίζου». Ἐκκληῖτα δὲ παρὰ τισι τὸ ὄνομα σαπωνίς ὡς καθαρτικὸν ὄν (ἴδε Δουκίγγιον Append. Gloss. σελ. 168).

Τὸ ὑποκοριστικὸν σαπώνιον ἰσοδύναμον τῷ πρωτοτύπῳ ὑπάρχον κεῖται παρὰ Ψευδογαληνῷ Τόμ. ΙΔ', σελ. 536 «βούτυρον σαπώνιον μίξας κατὰ χρεὶ» καὶ παρὰ Ζωναρᾶ σελ. 1402 «Νίτρον: σαπώνιον» (Πρβ. καὶ Μοσχόπ. π. Σχεδ. σελ. 172) καὶ ἐν τοῖς εἰς Θεόκριτον Σχολίοις Γ', 17 «σμήχῳ δὲ καθάριον Η, ἐξ οὗ καὶ σμήγμα τὸ σαπώνιον». Ἀλλὰ παραδείγματα παρὰ τίθεται ὁ Δουκίγγιος ἐν τῇ Γλωσσάρῳ σελ. 1333 ποιούμενος λόγον καὶ περὶ τοῦ τύπου σαπώνιν καὶ τοῦ κατὰ τροπὴν τοῦ Ω εἰς Οἷ σχηματισθέντος σαπούριον καὶ σαπούριν. Λέγεται δὲ κοινῶς καὶ σαπουρίζω, σαπουράδα, σαπουριτῆς, κτλ., σαπουρόχημα, μουκουσάπουρο, κτλ.

Τῆς μεταβολῆς τοῦ στοιχείου Ω εἰς τὴν δίφθογγον Οἷ πολλά ἐν τῇ δημόδει φωνῇ ὑπάρχουσι παραδείγματα, ἐξ ὧν πρῶτα μνημονεύομεν τὰ τρία ταῦτα: κουροῦσι=κωνώπιον=κωνῶψ. Πρβ. καὶ κούκουπας, κτλ.

κουδοῦσι=κωδώνιον=κώδων. Πρβ. καὶ κουδοενίζω, κτλ.

ρουθοῦσι ἢ οἰρθοῦσι=ῥωθώνιον=ῥώθων. Κοραΐς Ἀνάκτ. Τόμ. Α', σελ. 210 «ΚΑΛΑΜΟΡΟΥΘΟΥΝΟΝ, Σ. Ῥώθων, Ἑλλ. ὄθεν ὑποκορ. τὸ Ῥωθώνιον, χυδ. Ῥουθοῦριον, ἢ Ῥουθοῦρι, (narine)». Πρβ. καὶ Τόμ. Α', σελ. 214.

Μετὰ τὰς λέξεις κουροῦσι, κουδοῦσι καὶ ρουθοῦσι, ἐν αἷς δύο συλλαβαὶ διὰ τοῦ Ω τὸ πάλαι γραφόμεναι διὰ τῆς Οἷ τὰ νῦν ὑπὸ τῶν πολλῶν ἐκφέρονται, καταλέγομεν ἄλλας, ἐν αἷς μία μόνη συλλαβὴ ἀντὶ τοῦ στοιχείου Ω ἔχει τὴν δίφθογγον Οἷ.

πουλώ=πωλῶ, (ἐ)πούλησα=ἐπώλησα, πουλημένος=πωλημένος ἢ τοι πεπωλημένος, ἀπούλητος=ἀπώλητος, κτλ. Πτωχοπρόδρ. Α', 187 «ὁξόγαλα γὰρ πουλουν». Β', 115 «τὸ πῶς πουλεῖται τὸ τυρίον». Σουγίπ. σελ. 102, 3 Τεῦδν. «ἢ ἀπομείναι τὰ πράγματα ἀπούλητα».

κρassoπoῦλος = κρassoπῶλης ἢ τοι αἰνοπῶλης, (2) ληροπoῦλος = ἐλαιοπῶλης, κτλ. Πτωχοπρόδρ. Β', 226 «ὡς οἱ χαβιαροπoῦλοι». Ἐν τῷ Βυζαντιακῷ ἐλληνισμῷ τὰ εἰς ΠΩΛΗΣ ὀνόματα παραφθειρόμενα ἐνίοτ' ἐλάμβανον τὴν κατὰληξιν ΟΣ, ὡς μυροπῶλος, ἀλατοπῶλος, βιβλιοπῶλος, κτλ. Εὐτέυν. Μεταφρ. Νικάνδρ. σελ. 221, 23 Διδ. μυροπῶλους. Νικήτ. Χων. σελ. 456, 26 Βόνν. ἀλατοπῶλοι. Πρβ. καὶ Χρον. Σύντ. σελ. 969 Μουράλτ. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ Οὐίνδοβονησίου καλουμένου Λεξικοῦ ἀποδοκιμᾶζων τὸν τύπον βιβλιοπῶλος λέγει σελ. 34, 10 «Βιβλιοπῶλης γράφεται, οὐχὶ βιβλιοπῶλος». Ἐν τοῖς Βεκκίηρου Ἀνεκδότοις φέρεται σελ. 167, 20 «Αὐτόπῶλοι: οἱ τῇ τῶν καπῆλων ἀντικείμενοι τέχνη. Καὶ Πλάτων Πολιτικῷ καθόπερ ἡ τῶν καπῆλων τέχνη τῆς τῶν αὐτοπῶλων διώριστα τέχνης». Ἀλλ' ἡ ὁρθὴ γραφὴ ἐν τῷ Πολιτικῷ τοῦ Πλάτωνος σελ. 260, γ' εἶνε αὐτοπωλῶν, οὐ ἡ ὀνομαστικὴ αὐτοπῶλαι, οὐχὶ αὐτοπῶλοι, καὶ ἐνικῶς αὐτοπῶλης, οὐ χρῆσις ἐν τῷ Σοφιστῇ σελ. 231, δ'. Τὸ ἐν τῷ Ὀνομαστικῷ τοῦ Πολυδεύκου Ζ', 12 «παλίμπρختα ἢ παλίμπῶλαι καὶ ὁ ταῦτα πῶλων παλίμπῶλος καὶ παλιγλάπηλος» ἐπληρώθησεν ὁ Ἑμιστερρούσιος μεταγράψας παλιμπῶλης. Παρ' Ἀριστοτέλει π. Ζῷ. Ἱστορ. Γ', κδ', 2 ἄλλα μὲν τῶν ἐντιγράφων ἔχουσι σμῆ ἀπελάυνειν αὐτὸν τοὺς σιτοπῶλας ἀπὸ τῶν τηλιῶν, ἄλλα δὲ σιτοπῶλους, ὅπερ καίτοι παντελῶς βάρβαρον ὃν προτιμῶσι τινες τῶν ἐκδοτῶν.

σκούληκι = σκούληκιον = σκώληξ. Πρβ. καὶ σκούληκας, σκούληκιᾶζω (=σκωλιτῶ), σκούληκαντέρα, κτλ. Πτωχοπρόδρ. Β', 430 «σκούληκια καὶ τὰ φᾶσιν».

σουλῆνᾶρι = σωληνᾶριον = σωλήν. Πρβ. καὶ Πτωχοπρόδρ. Β', 345 «τὰ κτένια, τὰς σουλήνας». Κοραΐς Ἀτάκτ. Τόμ. Α', σελ. 281 «Σουλῆνας θηλυκῶς, ὡς καὶ σήμερον. Ἑλληνιστὶ Οἱ Σωλήνες (Solens, ἢ Manches de couteau)». Πρβ. καὶ Ξενοκράτ. σελ. 151.

πουλᾶρι = πωλᾶριον = πῶλος. Κοραΐς Ἀτάκτ. Τόμ. Α', σελ. 173 «Τὸ Πῶλος (Λατιν. Pullus) ἐσήμαινε παλαιὰ τὸ νέον γέννημα τῶν κτηνῶν, οἷον ἵππων, ὄνων, καὶ τῶν τοιούτων, καθὼς καὶ εἰς ἡμᾶς τὸ ὑποκοριστικόν, Πωλᾶριον, Πουλᾶριον, Πουλᾶριον (roulain) ἐφύλαξε τὴν αὐτὴν σημασίαν» καὶ «Ἄλλο ὑποκοριστικόν ἀρχαῖον τοῦ Πῶλος εἶναι τὸ Πωλλιον, τὸ ὁποῖον ἐσήμαινε τῆς κοινῆς γλώσσης τὸ Πωλᾶριον ἢ Πουλᾶριον» ἔπειτα ἐδόθη καὶ εἰς τῶν πτερωτῶν ζώων τὰ νέα γεννήματα, (Ἑλλ. νεόττια) καὶ ὅποια ἔτι ἀπ' αὐτοῦ τοῦ χρόνου τοῦ Αὐτακράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου ὠνόμαζεν Πωλία (roussins) ("Ἰδε Γεωπον. βιβλ. ΙΔ', κ', 3). Καὶ τέλος ἐκατήντησε καὶ σημαίνει γενικῶς τὰ πτηνὰ, ἡγοῦν τὰ Πωλία ἢ Πουλία (oiseaux), ὡς τὰ ὀνομαζόμενα σήμερον». Πρβ. καὶ Τόμ. Δ', σελ. 453. Ἐν τοῖς εἰς Ὀπτικανὸν Σχολίοις Ἀλγευτ. Ε', 579 ἀναγινώσκειται «Ὀρταλίχοισι: πωλλοῖς», ἐν δὲ τοῖς εἰς Θεόκριτον Ε', 34 «Ἀκρίδες λέγονται τὰ πωλία τὰ καθήμενα

εἰς τὰ ἄκρα τῶν δένδρων καταχρηστικῶς¹, ἐν δὲ τῷ Ἰερσικοσφίῳ 59 «Διόχριστον προφυλακτικὸν πούλων ἱερύκων». Πρβ. καὶ Ὀρνεοσφ. σελ. 577, 15 Τεῦβν. «ἀγριοπούλια, ἦτοι περιστέρια, τρυγόνια καὶ ἕτερα ὅμοια». Ἀλλ' ἀκριβῶς περὶ τοῦ προκειμένου θὰ διαλάβωμεν ἐν ἑτέρῳ τόπῳ, ἐν ᾧ θὰ ἐξετάσωμεν καὶ τὰ εἰς ΠΟΥΛΟΣ—ΠΟΥΛΑ—ΠΟΥΛΟΝ ὀνόματα, οἷον ἀθήν-τόπουλος, ἀρχοντόπουλος, κτλ., ἀρχοντοπούλα, βοσκοπούλα, κτλ., ἀρχον-τόπουλον, εὐγενικόπουλον, κτλ., Μοσχόπουλος, κτλ.

σίφουνας=σίφων, σιφούνη=σιφώνιον. Πρβ. καὶ σιφουνίζω—ἀποσιφουνί-ζω. Ἴδε Κοραῆν Ἀτάκτ. Τόμ. Δ', σελ. 32 καὶ σελ. 504. Τὸ σιφούνιον εὐ-ρίσκεται καὶ παρὰ Κωνσταντίνῳ τῷ Πορφυρογεννήτῳ Γόμ. Α', σελ. 676.

βλησκοῦνη ἢ βλησκοῦνη=βληχώνιον=βλήχων. Πευδογὰλην. Τόμ. ΙΔ', σελ. 559 «καὶ μαστίχην καὶ βλησκοῦνην ὀλίγον». Σχολ. Θεοκρ. Ε', 56 «βλήχων εἶδος βοτάνης, τὸ κοινῶς βλησκοῦνιον». Πευδηριδικῶν. Ἐπιμερ. σελ. 16 «καὶ γλήχων τὸ βλησκοῦνιον»². Πτωχοπρόδρ. Β', 592 «καὶ βλη-σκοῦνιτζικ ὀλίγον διὰ τὴν εὐωδίαν». Πρβ. καὶ Θωμ. Μάγιστρ. σελ. 53, 7 «βλήχων, οὐ γλήχων. Ἔστι δὲ εἶδος βοτάνης, ἡ ἰδιωτικῶς λεγόμενη βλη-σκοῦνη» καὶ Ὀρνεοσφ. σελ. 581, 25 ἀκρινέλιον ἢ βλησκοῦνέλαιον».

πηγοῦνη=πωγώνιον. Ἴδε Κοραῆν Ἀτάκτ. Τόμ. Β', σελ. 146.

ζουνάρι=ζωνάριον=ζώνη. Πρβ. καὶ ἀσημαζούναρο.

κουκουνάρι ἢ κουκουνάρι=κωνάριον ἐκ τοῦ κῶνος ἢ κοκκωνάριον ἐκ τοῦ κόκκων. Κοραῆς Προδρ. σελ. 313 «Πίτυς δὲ ἐστὶν ἡ ἐν τῇ συνηθείᾳ λεγο-μένη Κοκκωνάρις, παρὰ τὸν καρπὸν Κοκκωνάριον, ὃν ἐκάλουν Στρόβιλον, οἱ δὲ ἀρχαιότεροι καὶ Κόκκωνα ὀνόμαζον, ὡς φησι Φρόνιχος»³ καὶ Ξενοκράτ. σελ. 216 «Καὶ δένδρου μὲν καρπὸν λέγει τὸν τῆς πίτυος, τὸν καὶ κῶνον καλούμενον, παρ' ὃν τὸ ἐν τῇ συνηθείᾳ Κοκωνάριον». Ἐν τῷ Βυζαντικῷ ἑλ-ληνισμῷ φέρεται καὶ κουνάριον (ἔντι τοῦ κωνάριον) καὶ κουκουνάριον.

ψοῦνιο ἢ ψοῦνος=ὀψώνιον, ψουνίζω=ὀψωνέω. Πτωχοπρόδρ. Β', 87 «αὐτὸς ψουνίζει πάντοτε λαβράκια, φιλομήλας». 132 «ἀνὰ ψουνίσουν». Πρβ. καὶ Α', 116 «πλὴν ἔνε καλοψουνιστής, ἔνε καὶ χαροκόπος».

χουνί=χωνίον=χώνη. Πρβ. καὶ χώνη.

κουρούνα=κορώνη. Κοραῆς Ἀτάκτ. Τόμ. Α', σελ. 236 «Κουρούνα (cor-neille), ἀπὸ τοῦ Ἑλλ. Κορώνη. Λεῖπει ἀπὸ τὰ κοινὰ λεξικά ἡ Κουρούνα, ὡς καὶ τὸ σύνθετον κουρουνομάλας ὃ ἔχων ἐγκέφαλον κορώνης, προσόμοιον μὲ τῶν Γάλλων τὸ παροιμιῶδες il y va . . . comme une corneille, etc.». Ἐν τῇ λέξει τούτῃ εἶνε καὶ τὸ Ο τῆς πρώτης συλλαβῆς εἰς ΟΥ μεταθεσθῆναι, ὡς ἐν τῷ κύμαρον καὶ ἐν ἄλλοις. Ἀποβλέπων δὲ τις εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς προφάραν, καθ' ἣν οὐδαμῶς τὸ Ο καὶ τὸ Ω διαστέλλονται, δύναται νὰ λέγῃ

¹ Ἴδε καὶ Βάστιον Γρηγορ. Κορ. σελ. 321 Σχ.

² Ἴδε καὶ Βάστιον Γρηγ. Κορ. σελ. 40 Σχ.

³ Ἴδε Λορέντιον Φρονίχ. σελ. 396 καὶ Δαρεμόβερην Ὀρειδασ. Τόμ. Α', σελ. 619.

ὅτι ὁ φθόγγος Ο' καθόλου μεταπίπτει ἐν τῇ κοινῇ λαλίᾳ εἰς τὴν δίφθογγον ΟΥ, οἷον ῥοφῶ—ῥουφῶ, μόρα—μοῦρα κτλ., πωλῶ—πουλῶ, κτλ.

φουνάζω—(ἐ)φούναξα—φωναζώ—(ἐ)φώνηξα—φωνῶ—ἐφώνησα.

σκοριῶ—σκωρία. Πρβ. καὶ σκοριάζω καὶ σκουριασμένος. Ἐν Λεξικῷ Βοττακικοῦ λ. Καθμία κεῖται ὁ τύπος σκουρία.

κιβούρα=κιβώριον. Ἴδε Κοραῖν Ἀτάκτ. Τόμ. Α', σελ. 230. Πρβ. καὶ Ἰωάνν. Μαλαλ. σελ. 490, 3 καὶ Χρον. σελ. 713, 11.

πουρί=πωρίον=πῶρος. Ἴδε Οἰκονόμου π. Γρησ. Προφ. σελ. 366.

κουράδι=κωράδιον=σκωράδιον=σκῶρ. Κοραῖς Προδρ. σελ. 383 «Αὐτοῦ δὲ τοῦ Σκῶρ τὸ ἄχρηστον ὑπακομιστικόν, Σκωράδιον, περὶ λαλοῦσα ἢ συνήθεια, ἐσχηματίσεν ἀποβολῇ τοῦ σ (περὶ ἧς ἐπιθι τὰ εἰς τὸν Ἠλιόδωρον σελ. 184), τὰ Κωράδιον, καὶ Κουράδιον, καὶ Κουράδι, οὐδὲν ἕτερον ὄν, ἢ τὰ παρὰ τοῖς Ἀρχαίοις Σκῶρ». Πρβ. καὶ Ἀτάκτ. Τόμ. Β', σελ. 328.

λουρί=λωρίον. Πρβ. καὶ σπαθαλοῦρι, κτλ. Τοῦ τύπου λουρίον ποιεῖται χρῆσις καὶ Λέων ὁ φιλόσοφος ε', 2. Περὶ δὲ Κωδίνῳ τῷ Κουροπαλάτῃ εὐρίσκεται τὸ σύνθετον περιεριστόλουρον σελ. 13, 16.

ἄγουρος=ἄωρος. Κοραῖς Ἀτάκτ. Τόμ. Α', σελ. 88 «Δὲν εἶναι περὶ ἄδον ὅν ἀπὸ τὸ ἄωρος ἐγένετο πρῶτον ἄγουρος, μετὰ τὴν προσθήκην τοῦ ἀνωτέρω σημειωθέντος Δίγαμμο, ἔπειτα ἐσχηματίσθη ἄγουρος, κατὰ τροπὴν τοῦ ω εἰς τὴν δίφθογγον, ἥτις θεωρεῖται καὶ εἰς τὸ Ζουμίον, Κουδούμιον, Κούνουπας, Γουδούμιον, Σκούληκας, Σκουρία, Φουνίζω, κ.τ.λ. ἀπὸ τὸ Ζωμὸς, Κώδων, Κώνωψ, Ῥώθων, Σκώληξ, Σκωρία, Ὀφονίζω καὶ εἰς τὰ ἀνωτέρω σημειωθέντα τρίτα πρόσωπα πληθυντικὰ τῆς δευτέρας τῶν περισπωμένων. Εἰς τὸν Δουκάγγιον (σελ. 17) εὐρίσκεται καὶ διὰ δίφθογγου, καὶ διὰ τοῦ ω γραμμένον· εἰς τὸν ὁποῖον χρεῖαν διορθώσεως ἔχει καὶ τοῦτο, ἄγουρος, ἄωρος, ἈΠΑΠΑΝΤΟΣ, τρεπόμενον εἰς τὸ ἈΠΕΠΑΝΤΟΣ». Πρβ. καὶ Τόμ. Β', σελ. 10. Ἐκ τοῦ ἄγουρος, ὅπερ κεῖται καὶ ἐν τοῖς Βυζαντινοῦ Ἀνεκδότοις Τόμ. Α', σελ. 605, ἐσχηματίσθη τὸ ἀγουρίδα. Νικήτ. Χων. σελ. 304, 26 «Εἰς βότρυν ἀγουρίδος μόλις ἵνα εὖρη τις μίαν ῥῶγαν ὄριμον». Ἐν Λεξικῷ Βοττακικοῦ λ. Ἀμνηστία εὐρίσκεται τὸ σύνθετον ἀγουριδόζωμον. Λέγεται δὲ κοινῶς καὶ ἀγουρολόζωρον τὸ ἐμφάκνον ἔλαιον καὶ ἀγουροφάγης ὁ ἄωρος ἐσθίων. Τὸ ἐναντίον τοῦ ἄγουρος εἶνε γούρμος=ῥιμος (Πρβ. καὶ γαῖμα=αἶμα, κτλ.). Ὅθεν καὶ γουριμάζω=ῥιμάζω καὶ γουριμοφάγης=ῥιμος ἐσθίων. «Ἀγουροφάγης ἔφαγε, γουριμοφάγης δὲν ἔφαγε».

βούρος=βωρεύς. Κοραῖς Ξενοκράτ. σελ. 177 «Βωρεῖς.] Ἰσως οἱ παρ' ἡμῶν νῦν καλούμενοι Βούροι, ὧν ἐμνήσθην ἀνωτέρω». Πρβ. καὶ σελ. 180 καὶ Δικρεμβέργην Ὀρειβάς. Τόμ. Α', σελ. 603.

ψουμί=ψωμίον ἦτοι ἄρτος. Πρβ. Πτωχοπρόδρ. Α', 83 «ἐπιθυμῶ καὶ τὸ ψωμίον» καὶ Ψευδογὰλ. Τόμ. ΙΔ', σελ. 547 «λαβὼν ψωμίον ἄζυμον ἀνάρ-

αυτον». Τὸ ψωμός, οὗ διαφοριστικὸν τὸ γωμός, παρὰ τοῖς παλαιαῖς σημαίνει κέρμα ἀργυρίου, βλωμόν ἢ ἐνθεσιν, κοινῶς γραφιά(ν).

ζουμί=ζωμίον=ζωμός. Πρβ. καὶ μαυροζούμι, τιροζούμι, κτλ., ζουμερός. Πτωχοπρόδρ. Β', 392 ἐκχί τὸ ζουμίν ἐκχέει τον. 171 «καὶ νῆπια τὸ ζουμίτιζον». 395 «καὶ μὴν καλῆς ἀγιοζουμον». 231 «ἐκχί δόλιον ἀγιοζοῦμιν», κτλ. Καὶ τὰ εὐζωμα δὲ καλοῦνται ὑπὸ τῶν νῦν Ἀθηναίων (ἀ)ζούματα.

χοῦμα=χῶμα. Πρβ. καὶ χουματέριος, κτλ.

ρωπάκια=ρωπάνια. Εὐστάθ. Διονυσ. Περιηγ. 1097 «ἅπερ ὁ μὲν ποιητῆς ρωπήια λέγει, ὁ δὲ πολλὸς ὄχλος ρωπάκια».

κουπί=κωπίον=κώπη. Πρβ. καὶ κουπίζω. Κοραΐς Ἀτάκτ. Τόμ. Δ', σελ. 252 «ΚΟΥΠΙΖΩ, Δ. Κωπήλατῶ, Ἑλλ. ἀπὸ τὸ Κουπίζω (game), Ἑλλ. ἀχρηστον, ἀλλ' ἄξιον καὶ καταχωρισθῆ εἰς τὰ Ἑλληνικὰ Λεξικά».

ροῦπα=ῥῶπα. Κοραΐς Ξενοκράτ. σελ. 58 «Ὅπως ποτ' ἂν ἔχγ. τὰ περὶ τῆς γραφῆς, ἣ παρ' ἡμῖν συνήθεια ἠκολούθησε τῇ τοῦ Ἀριστοφάνους παραδόσει. Βούπα γὰρ ἡμῖν (χυδ. Ἰούπα) ὁ ἰχθύς λέγεται θηλυκῶς, μεταπλάσσειν εἰς ὀνομαστικὴν τὴν αἰτιατικὴν, βῶπα (συνηρημένως βῶπα)». Πρβ. καὶ Σχολ. Ὀππικον. Ἀλ. Α', 110 «βῶκες: βούπες».

κλουβί=κλωβίον=κλωβός. Κοραΐς Μύθ. Αἰσωπ. Συntag. σελ. 440 «Κλωβός. Ὁρνίθων οἰκήμα δρυφάταις περιεχόμενον» ὅθεν τὸ ἐν τῇ συνήθειᾳ Κλωβίον καὶ Κλουβίον». Πρβ. καὶ Ἀτάκτ. Τόμ. Δ', σελ. 235. Σχολ. Διον. Περιηγ. 1131 «καθὰ ξύλινόν τι κλωβίον παρασχευθὲν τῆς κατὰ φύσιν παραλλήλου θέσεως τῶν πλευρῶν». Ψευδοπλάτων. Ἐπιγρ. σελ. 72 «πλὴν τοῦ κλώθω — καὶ κλωβός τὸ κλωβίον». Ἱερικλ. καὶ Φιλάγρ. σελ. 305 Βουισσ. «πῶς δύναμαι εἰς τὸ κλουβίον εἰσελθεῖν;». Περὶ τοῦ κλωβός ἴδε Ἀλβερτον Ἡουχ. Τόμ. Β', σελ. 155 λ. κάρταλον καὶ Δυδνήρον Ἀρθολ. Παλαζ. Τόμ. Α', σελ. 234.

λουφάζω=(ἐ)λουφάζα=λωφῶ -- ἐλώφισα.

κουφός=κωφός. Πρβ. καὶ κουφάθηκα, κουφαμάρα, ξεκουφάθηκα, ξεκούφισα, κτλ.

βουβός=βωβός. Πρβ. καὶ βουβάθηκα, κτλ. Ἑτυμ. Γουδικον. σελ. 117, 27 «Βωβός: κατ' ἀντίφρασιν ὁ αὐτὸς δυνάμενος βοᾶν». Βουισσ. Ἀνέκδ. Τόμ. Δ', σελ. 370 «Βωβός: ἄλλος». Ἴδε καὶ Γεώργ. Κεδρην. Τόμ. Β', σελ. 451, 18, κλπ. Κοραΐς Ἀτάκτ. Τόμ. Β', σελ. 85: ΒΟΥΒΟΣ. Εἰς τοὺς Γραικο-ρωμαίους εὐρίσκεται συχνὰ καὶ διὰ τοῦ ω, Βωβός. Ἀπὸ τοῦ Ἡσυχίου τὰς γλώσσας «Βωβός, πηρός» καὶ «Βωβούς, χωλούς» φαίνεται ὅτι ἦτο γενικὸν ὄνομα, ὡς καὶ τὸ Πηρός, σημαίνον διάφορα πάθη τοῦ σώματος.

μουδιάζω=κίρωδιῶ. Πρβ. καὶ μουδιάστρα.

τραγονόω=τραγωδῶ. Πρβ. καὶ τραγονόει, κτλ.

τρουγλίτης=τρωγλίτης. Κοραΐς Ἀτάκτ. Τόμ. Δ', σελ. 537 «ὡς ὠνά»

μαζαν τινὰς καὶ Τρωγλίτας, διότι ἐφώλευαν εἰς τὰς τρώγλας (τρύπας) τοῦς χυδαῖσθέντας ἔπειτα εἰς τοὺς Στρογγίλιας.

πουρνό=πρηνόν=πρωϊνόν.

γούρνα=γρώνη. Πρβ. καὶ γουρνίζω=γρουνίζω=γνωρίζω. Σχολ. Ὀδυσσ. Ζ, 40 ἀπλωνοί: γούρναι. Οἰκονόμος π. Γρησ. Προφ. σελ. 298 «ὁ Ἡσύχιος ἔχει καὶ γρωνάς: καὶ τοῦτο, ἴσως,=γρύννας ὅχι παρὰ τὸ γρῶω, γρώω, ὅθεν γρώνη, παρ' ὃ, νομίζω, κατὰ μετάθεσιν, ἢ τῆς συνηθείας γούρναι (ω=ου) =τρύπα¹, λάκκος, βόθρος, ὅχι παρὰ τὸ Ἀκτινικὸν ὑγνα». Τοῦ γρώνη ἐν μόνον μαρτύριον περριτιθέμεθα, τὸ τοῦ Λεωνίδα τοῦ Ταρκεντίνου Ἀνθολ. Πικ-λατ. Ζ', 736:

ἦ καὶ σοι λιτή τε καὶ οὐκ εὐάλωτος εἴη
φύστη ἐνὶ γρώνῃ μασσομένη παλάμεις.

Παρ' Εὐσταθίῳ ἀναγινώσκεται σελ. 1307, 23 «Καὶ τόπος ἦν τῷ δίφῳ εἰς τὸ καθεῖσθαι αὐτὰς, ὅς ἐκκλεῖτο γρώνη ὁμωνύμως τῇ παρὰ Λυκόφρονι θαλασσίᾳ γρώνῃ. Φησὶ γοῦν Αἴλιος Διονύσιος: γρώνη τὸ καῖλον τοῦ ἀρματείου δίφρου, εἰς δὲ τὰς μάστιγας οἱ ἥνιοχοι ἀπετίθεντο: τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ ληνόν τινες ἔλεγον». Ἐνθυμούμενος δέ τις τὸ παρ' Ἡσυχίῳ «Βωλορύχα (Βωλόρυχα): τὴν συν. Λάκωνες» δύναται νὰ ὑπολάβῃ ὅτι τὸ ὑπ' αὐτοῦ μνημονεύμενον «Γρωνάδες: θήλειαι σῆες» συγγενὲς τῷ γρῶναι—γρώνη ὑπάρχον σημαίνει κυρίως τὰς σκαπτούσας ἢ ὀρυττούσας καὶ βόθρους ἢ λάκκους ποιεύσας.

Χρυστῶ=χρωστῶ=χρεωστῶ. Κοραῖς Ἀτάκτ. Τόμ. Β', σελ. 84 «ΒΟΗΘΩ, καὶ (κατὰ συναίρεσιν) Βουθῶ, ὡς Χρεωστῶ, Χρωστῶ καὶ Χρυστῶ» (Πρβ. καὶ σελ. 334).

οὐῖα ἢ γουῖα=ῶα.

Προφέρεται δ' ἐνιαχοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ (ἀ)πάνου, κάτου, γύρου, κτλ. ἀντὶ τοῦ ἐπάνω, κτλ. καὶ γράφου ἀντὶ τοῦ γράφω², κτλ., γάρθου ἀντὶ τοῦ γάρθω (=νὰ ἔλθω), κτλ., γὰ ἱεσταθοῦ, κτλ. Πρβ. καὶ γάρθοῦμε, γὰ εἰποῦμε, γὰ ἰδοῦμε, γὰ μποῦμε, γὰ βγοῦμε, κτλ. γὰ ἰδωθοῦμε, γὰ γα-ρωθοῦμε, κτλ. Λέγεται προσέτι παιδιῶνε παρὰ τισὶ ἀντὶ τοῦ παιδιῶνε (=παιδιῶν=παιδίῶν), κτλ.

Καὶ τὰ εἰς Ω δὲ περριτούμενα ὀνόματα ἐκφέρονται κοινῶς διὰ τῆς διφθογγοῦ ΟΥ, οἷον μιμῶ—μιμοῦ—μαῖμοῦ, κτλ. Ἴδε Κοραῖν Πλουτ. Παραλλ. Μέρ. Γ', σελ. 17 καὶ Ἀτάκτ. Τόμ. Δ', σελ. 82 καὶ Οἰκονόμον π. Γρησ. Προφ. σελ. 571.

Ἐν τῷ Βυζαντινῷ ἑλληνισμῷ εὐρίσκεται καὶ ἀκώκιστα — ἀκούκιστα (ἀντὶ τοῦ ἀκώκητα)³ καὶ μῶλος—μοῦλος, κτλ. καὶ τὸν ἀντίον τριβοστάλιον (tribunal)—τριβανάλιον, κτλ. Ἐν ταῖς εἰς Διονύσιον τὸν περιχητήν Πα-

¹ Καθὼς γράφει ὁ Οἰκονόμος τὸ δὲ πα ἀντὶ τοῦ τρύπα.

² Ἴδε Οἰκονόμον π. Γρησ. Προφ. σελ. 366.

³ Ἴδε Ἀρμένιον Σχολ. Θεοχρ. σελ. 466—7.

ρεμβολαῖς τοῦ Εὐσταθίου στίχ. 302 ἀπαντᾷ «καὶ Ἀλανοὶ καὶ Ταῦροι οἱ καὶ Ῥῶσοι», ἐν δὲ τοῖς Ἐπιμερισμοῖς τοῦ Ψευδοφωδικνοῦ σελ. 121 «Ῥῶς ὁ Ῥοῦσος». Πρβ. καὶ Μοσχόπουλ. π. Σχεδ. σελ. 200 «Ῥῶς ὁ κοινῶς Ῥοῦσος». Τὸ Ῥοῦσος εἶνε σύννητος καὶ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς γλώσσῃ σημαίνει οὐ μόνον τὸν κάτοικον τῆς Ῥωσίας ἀλλὰ καὶ τὸν ξανθόν, ὅτε τῶν Ῥώσων ξανθῶν ὄντων λέγεται δὲ κοινῶς καὶ τὸ ξανθὸν γένος εἰς δῆλωσιν τοῦ Ῥωσικοῦ γένους. Τοῦ ἀκλίτως ἐκφερομένου Ῥῶς ἢ Ῥῶς πολλὰ δύναται τις νὰ κατακλέξῃ παραδείγματα. Σουῖδ. α Σκυθίας: ὁ Ῥῶς. Ζωναρ. Ἐπιστ. Ἱστορ. ΙΓ', 21 «καὶ ἡ τοῦ κατὰ Ῥωμαίων ἐκπλεύσαντος Ῥῶς γαμετὴ Ἑλγας». ΙΓ', 5 «Τὸ δὲ ἔθνος τῶν Ῥῶς Σκυθικὸν ὃν κτέ.». ΙΓ', 19 «καὶ οἱ μὲν Ῥῶς παθόντες πλέον κακῶς ἢ δεδρακότες τῆς κατὰ Ῥωμαίων ἀπέσχοντο ἐπιθέσεως». ΙΓ', 27 «καὶ τῷ ἐπιόντι δ' ἐνιαυτῷ οὐχ ἥττον τῶν προτέρων οἱ Ῥῶς τὰ Βουλγάρων ἐκάκισαν». ΙΖ', 1 «οἱ δὲ γε Ῥῶς τὸ τῶν Βουλγάρων ἔθνος καὶ τὴν χώραν αὐτῶν ὑφ' ἐκντοῦς ποιητάμενοι κτέ.». ΙΖ', 24 «προκείμενα τῶν ἄλλων τῶν Ῥῶς ἢ ἐπέλευσις». Λέων Διάκ. σελ. 63 «ἐς τοὺς Τευροσκύθας, οὓς ἡ κοινὴ διάλεκτος Ῥῶς εἶπεν ὀνομάζειν». Κεδρην. Τόμ. Β', σελ. 173 «τὰ δὲ ἐντὸς Εὐξείνου καὶ πᾶσιν τὴν αὐτοῦ παραλίαν ὁ τῶν Ῥῶς ἐπέρθει καὶ κατέτρεχε στόλος ἔθνος δὲ οἱ Ῥῶς Σκυθικὸν περὶ τὸν ἄρκτον Ταῦρον κατοικημένον ἀνήμεράν τε καὶ ἄγριον» (Πρβ. καὶ σελ. 372 κτλ.). Τζέτζ. Ἱστορ. ΙΑ', 880 «Ἔστι καὶ γένος Σκυθικόν ἐπεὶ δ' ἔδηλον τοῦτο, σαφέστερον ἐδήλωσεν Τάυρους τοὺς Ῥῶς καλεῖσθαι ἐν τῷ εἰπεῖν ταυρογλυφάς, ρωσογλυφάς δ' εἰ βούλει, ὥσπερ ἐρμηνεύων σοι τίνες εἰσιν οἱ Ταῦροι». Νικήτ. Περφλαγ. παρ' Ἀρδουίν. Act. Concil. Τόμ. Ε', σελ. 965 «κατ' ἐκείνον γὰρ τὸν καιρὸν τὸ μικροφρόνιστον τῶν Σκυθῶν ἔθνος, οἱ λεγόμενοι Ῥῶς, διὰ τοῦ Εὐξείνου πόντου προσκεχωρηκότες τῷ Στενῷ, καὶ πάντα μὲν χωρία πάντα δὲ μοναστήρια διηρπακότες, ἐτι δὴ καὶ τῶν τοῦ Βυζαντίου περιοικίδων κατέδραμον νήσων, σκεύη μὲν πάντα ληϊζόμενοι καὶ χρήματα, ἀνθρώπους δὲ τοὺς ἀλόντας πάντας ἀποκτείναντες» (Πρβ. καὶ σελ. 976). Φώτ. Ἐπιστ. σελ. 178 Βκλ. «καὶ γὰρ οὐ μόνον τὸ ἔθνος τοῦτο (τῶν Βουλγάρων δηλ.) τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν τῆς προτέρας ἀσεθείας ἠλλάξατο, ἀλλὰ γε δὴ καὶ τὸ παρὰ πολλοῖς πολλαχὺ θρυλούμενον καὶ εἰς ὁμότητα καὶ μικροφρόνισιν πάντας δευτέρους ταπτόμενον, τοῦτο δὴ τὸ καλούμενον τῶν Ῥῶς, οἱ δὴ καὶ κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς τοὺς περίε αὐτῶν δουλωσάμενοι ἐκείθεν ὑπέρογκα φρονηματισθέντες χειρὰς ἀντήσαν». Πρβ. καὶ Νικήτ. Χων. σελ. 122 καὶ 168 καὶ ἄλλ. καὶ Λέοντ. Γραμματ. σελ. 240 καὶ Θεοφάν. Συνσχ. σελ. 196 καὶ 342 καὶ ἄλλ. καὶ Κωνστ. Πορφυρογ. Τόμ. Γ', σελ. 69—79 καὶ 179 καὶ Γεώργ. Μον. σελ. 826, κλπ. ¹.

¹ Ἴδε καὶ Νάυκιαν Lex. Vindob. Append. σελ. 201 καὶ Κ. Μυλλερὸν Geogr. Graec. Min. Τόμ. Β', σελ. 269 καὶ Fragm. Histor. Graec. Τόμ. Ε', σελ. 162—3.